

Plan för ett systematiskt säkerhets- och brottsförebyggande arbete

Verksamhet utbildning

Typ av styrdokument: plan

Beslutande instans: kultur- och utbildningsnämnden

Datum för beslut: AAA-MM-DD

Diarienummer: XX

Gäller för: verksamhet utbildning

Giltighetstid: tills vidare

Revideras senast: vid behov

Dokumentansvarig: skolchef

Innehåll

Inledning	3
Styrande dokument.....	3
Systematiskt arbete	4
Skyddsprinciper	4
Flera lager av skydd.....	4
Strategier för skydd.....	5
Dokumentation	5
Förebyggande arbete och god säkerhetskultur.....	6
Utbildning med personal.....	6
Utbildning med elever	6
Systematisk riskhantering	6
Uppföljning av planen.....	7

Inledning

Trygghet och studiero är en nödvändig förutsättning för att lärande och utveckling ska kunna ske i skolan. För att stärka skyddet mot hot och våld gäller från 1 juli 2025 ett nytt kapitel i skollagen (2010:800): *6a Kap. Säkerhetsarbete i brottsförebyggande syfte*. Lagstiftningen innebär bland annat att alla skolor ska ha en beredskapsplan och ett löpande beredskapsarbete.

Kapitel 6a fokuserar särskilt på det brottsförebyggande arbetet, det vill säga att identifiera, minska och hantera risker för hot, våld, skadegörelse och andra brottsliga handlingar. Det finns därmed en distinktion mellan det brottsförebyggande arbetet enligt kap. 6a och trygghet- och studierosarbetet enligt kap. 5 som fokuserar på att främja en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero. Båda delar är centrala för att skapa en säker skolmiljö. Det är huvudmannens ansvar att se till att det vid varje skolenhet bedrivs ett löpande arbete för att säkerställa en beredskap att hantera allvarliga våldssituationer och hot om allvarliga våldssituationer.

Arbetsgivaren enligt arbetsmiljölagen (2023:2, 3 § 5 kap) ansvar för att det finns fastställda rutiner för hur en situation om hot och våld ska hanteras samt ansvar för att medarbetare känner till dessa rutiner.

Styrande dokument

Denna riktlinje syftar till att skapa förutsättningar för att systematiskt och kontinuerligt arbeta med beredskap för att begränsa risken för brottslighet, ordningsstörningar och kränkningar. Tidigare har huvudmannen haft en Våld- och krishanteringsplan och med den nya lagstiftningen kommer den att omarbetas och i stället benämnas Beredskapsplan mot detta i enlighet med skollagen kap. 6a om det löpande beredskapsarbetet. Kap. 6a innebär även att det ska finnas en beredskapsplan.

Riktlinjer och rutiner	Beslutande
Beredskapsplan (fd. våld och krishanteringsplanen)	Verksamhetschef
Handlingsplan för beredskap	Verksamhetschef
Ordningsregler	Rektor
Rutin narkotikasök hundenhet	Förvaltningschef

Systematiskt arbete

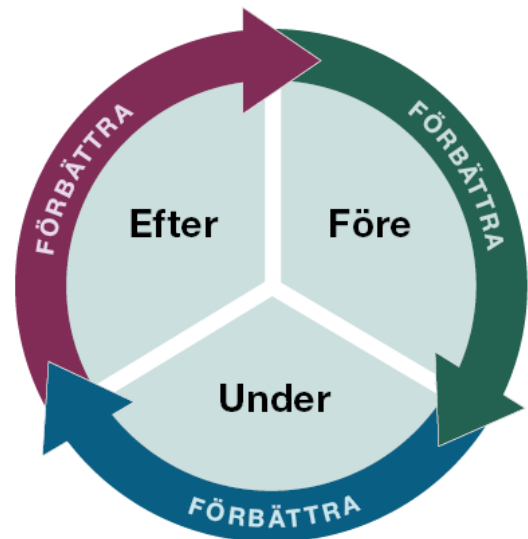
Att arbeta med beredskap kräver systematik som behöver vara en del av det ordinarie arbetet. Skolverket rekommenderar att det systematiska arbetet sker utifrån stegen före, under och efter i en kontinuerlig process för att utveckla beredskap till det bättre.

Före: innebär att planera för att verksamhet, oönskade händelser och fortsätta utan avbrott. Kopplat styrande dokument: plan för systematiskt säkerhetsarbete.

Under: hantera händelser utifrån framtagna planer. Kopplat styrande dokument: beredskapsplan, handlingsplan.

Efter: dra lärdomar av det som hänt genom utvärdera och följa upp händelsen. Kopplat styrande dokument: plan för systematiskt säkerhetsarbete.

Arbete kopplat till Före är den största delen, innebär riskbedömning och kontinuerligt förebyggande arbete. Nedan beskrivs skyddsprinciper som är behjälpliga för att se hur ett systematiskt säkerhetsarbete behöver verka i flera delar.

Skyddsprinciper

Ett väl genomfört beredskaps- och säkerhetsarbete kräver många perspektiv. Till hjälp finns det teorier som beskriver olika tillvägagångssätt som tillsammans ger en helhet för förebyggande säkerhetsarbete.

Flera lager av skydd

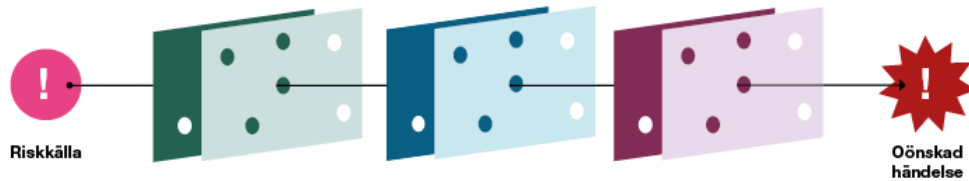
Principen om flera lager av skydd, innebär att säkerhet byggs i flera skikt, då fler samverkande åtgärder ger starkast skydd. Principen liknar en lök i form av flera lager och varje lager är en enskild grupp som har specifika egenskaper; Människan, Tekniken och Organisationen.

Människan: kompetens, lokalkännedom, förmåga och säkerhetsmedvetande

Tekniken: lokalens utformning, utrustning, fysiska skydd och tekniska hjälpmedel

Organisation: procedurer, planering, utbildning och kommunikation

När säkerhetsåtgärder implementeras i varje enskilt lager möjliggörs högst möjliga skydd och bidrar tillsammans till en säker miljö.

Strategier för skydd

Strategier för skydd handlar om agerandena utifrån:

- Avskräcka från att angripa
- Upptäcka att våldsdåd planeras eller inleds
- Försvara för en gärningsperson att skada
- Hantera och minimera konsekvenserna

Dokumentation

Arbetsmiljöverket (AFS 2023:1) ställer krav på skriftlig dokumentation. Dokumentationskravet omfattar rutiner, riskbedömning, handlingsplaner, åtgärder, uppföljning samt anmälan av arbetsskada och tillbud. Dokumentationen är även en del av det systematiska arbetsmiljöarbetet. Enligt arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS, 2023:2) ska varje situation med inslag av hot och/eller våld dokumenteras och utredas, vilket ska hanteras i verksamhetssystem enligt gällande rutiner.

Syftet med att utreda, analysera och sammanställa incidenter är att öka möjligheten att förebygga liknande händelser i framtiden. I händelse av en större incident ska riskbedömningar och handlingsplaner skickas in till arbetsmiljöverket.

Förebyggande arbete och god säkerhetskultur

Ett förebyggande arbete och en god säkerhetskultur är grundläggande i ett systematiskt förebyggande säkerhetsarbete. Det innebär att personalen är medvetna om de identifierade risker och hot, förstår och accepterar implementerade säkerhetsåtgärder, deltar aktivt i säkerhetsarbetet och känner ansvar för att värna om organisationen och att förbättra säkerheten.

För att kunna möjliggöra detta krävs att skolans ledning arbetar förebyggande tillsammans med personalen. Arbetet beskrivs i beredskapsplanen.

Utbildning med personal

Det är viktigt att all personal har relevant utbildning vilket förutsätter både grundläggande kunskaper och regelbundna övningar. All personal som regelbundet vistas i verksamhetens lokaler inkluderas i relevanta utbildningar och övningar. Det gäller även till exempel måltidspersonal, lokalvårdare eller annan personal. Vid introduktion av nyanställda ska relevant information och utbildning delges. I beredskapsplanen ska ett årshjul för utbildning finnas.

Utbildning med elever

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) rekommenderar att utbildning och övning sker med elever, men detta behöver anpassas efter ålder, funktionsvariationer och riskbild. Utbildning för elever ska anpassas efter förutsättningar på utifrån respektive verksamhet och lokaler som är beskrivet i beredskapsplanen.

Systematisk riskhantering

Analys och riskbedömningen enligt kommunens rutin för systematiskt arbetsmiljöarbete ska kompletteras med en så kallad Sårbarhetsgenomlysning. Syftet med detta är att identifiera risker som är direkt kopplade till det brottsförebyggande arbetet. För att säkerställa att skyddsåtgärder förblir effektiva ska arbetet regelbundet följas upp och vid behov revideras inom ramen för ordinarie samverkan.

En sårbarhetsgenomlysning görs genom tre steg:

1. Ta fram scenarier med frågeställning om vem som angriper vad, hur och när? Tänk på både större och mindre händelser.

2. Identifiera befintligt skydd genom att spela upp scenarier och basera frågeställningar i hur är skyddet idag? Hur väl skulle aktören lyckas och hur skulle utfallet bli?
3. Identifiera enkla åtgärder som ska utgå ifrån skyddsprinciper och strategier.

Sårbarhetsgenomlysningen ska genomföras en gång per år i anslutning till det ordinarie arbetsmiljöarbetet.

Uppföljning av planen

Uppföljning av brottsförebyggande arbetet ska följas upp en gång per år till nämnden.